

**Costin FENEȘAN: „SUB STEAG STRĂIN. COMUNIȘTII ȘI PARTIDUL
COMUNIST DIN ROMÂNIA ÎN ARHIVA COMINTERNULUI (1919-
1924)/UNTER FEMDER FLAGGE. KOMMUNISTEN UND
LOMMUNISTISCHE PARTEI RŪMANIENS IM KOMINTERNARCHIV
(1919-1924)”, Editura Enciclopedică, București, 2011, 1095 p.**

Cartea, publicată de Costin Feneșan, poate fi numită, fără a greși, o mărturie zguduitoare. Am folosit acești termeni deoarece autorul, prin prisma celor 246 documente publicate cu ajutorul Consiliului Național al Arhivelor dezvăluie o serie de aspecte puțin cunoscute, sau necunoscute din trecutul comuniștilor din România. În primul rând, se folosește și se precizează numele corect utilizate atunci Partidul Comunist DIN România. Se întrebuița această denumire deoarece Partidul Comunist era socotit secția DIN România a Internaționalei III Comuniste de la Moscova. Azi rezultă clar că era un partid în comparație cu organizațiile frățești din Bulgaria, Regatul Serbo-Croato-Sloven, Ungaria și Cehoslovacia. Era o situație ciudată căci toți membri de frunte ai PCDR, erau absolvenți străluciți ai unor mari universități occidentale. Exista o singură excepție: Gheorghe Cristescu. Acesta suplinea lipsa studiilor universitare prin lecturi ample și variate. Analiza studiilor făcute de acești oameni este strălucită. În schimb, concluziile la care au ajuns, în finalul actelor ... au fost dezastruoase. Este explicabil. Ele erau impuse de Moscova. Orice abatere de la ordinul Kremlinului putea duce la chemarea la ordine, ajungându-se până la trimitere în fața plutonului de execuție. Se proceda astfel deoarece PCDR, de altfel, ca și organizațiile frățești din celelalte țări, era o filială de spionaj sovietic. În acest sens era plătit PCDR de la Moscova. Foarte bine rezultă diviziunea PCDR în mai multe facțiuni: cea din Basarabia, cea din Dobrogea, susținută și condusă de Vasili Kolarov și Gheorghe Dimitrov, cea din Transilvania, cea din vechiul Regat al României. Între aceste grupări s-a ajuns la confruntări violente, puternice, ca cea dintre Gh. Cristescu și M. Pauker, care au amenințat chiar cu dizolvarea partidului. Analiza documentelor din acea epocă de copilărie a comunismului este deoarece ansamblul celor publicate de Costin Feneșan un prețios instrument de lucru pentru istorici și nu numai.

Textul celor 1095 pagini este bine structurat, el cuprinzând alături de documente, un lămuritor cuvânt înainte, o cronologie, o bibliografie – utilă chiar dacă nu este exhaustivă ci selectivă, un dicționar biografic. Personal, aș fi dorit și un indice al numelor personajelor.

Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității. Florica DOBRE, Luminița BANU, Florian BANU, Laura STANCU (editori), *Acțiunea „Recuperarea”. Securitatea și emigrarea germanilor din România (1962-1989)*, Editura Enciclopedică, București, 2011, 943 p.

Când am început să scriu rândurile următoare, m-am întrebat dacă este suficientă o simplă notă pentru această carte. Este o întrebare firească, născută din caracterul aparte al lucrării. Ea reprezintă o culegere de 468 pagini, documente selectate din arhivele Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității. Munca de alegere și publicare a documentelor a fost efectuată de colectivul condus de Florica Dobre, care i-a coordonat pe Luminița Banu, Florian Banu și Laura Stancu. Perioada la care s-au referit editorii actelor a fost bine aleasă. Ea s-a înscris între anul 1962, momentul unei destinderi internaționale și 1989, data prăbușirii regimului comunist și în Germania și în România. Din lectura actelor rezultă clar cum s-a efectuat acest proces. În primul rând, rezultă limpede că regimul comunist din România, aflat în criză, a decis să obțină bani din vânzarea unei părți a populației sale minoritare, cea de origine germană. Nu a fost un caz izolat, ci și-a găsit similitudini și în alte țări cu regim comunist. În vederea atingerii scopului, au fost aleși avocați din R.F.G. și din România, aceștia din urmă fiind în legătură cu Securitatea, precum și ofițeri ai acestei instituții. Apoi a început să se negocieze trimiterea populației de origine germană în R.F.G. Interesant este că discuțiile se purtau ca în jurul unei mărfi, neavând nicio urmă de caracter uman. Alături de sumele de bani – uneori uriașe – 1,6 mil., 2 mil. mărci etc., ades s-au dat și obiecte materiale necesare Securității: automobile, tehnică de ascultare, de multiplicat, de fotografiat etc. Din timpul guvernării lui N. Ceaușescu, banii și bunurile au intrat exclusiv în conturile Securității. Ocupația era strict secretă, fiind cunoscută de vârfurile Securității și ale vieții politice comuniste românești. Ulterior, după moartea lui Gheorghiu Dej, aceste contacte vor fi știute de vârfurile Securității și exclusiv de Nicolae Ceaușescu, deși în rândurile populației se vorbea despre aceste schimburi. Numărul celor negociați și vânduți către R.F.G. este relativ. S-a putut stabili de vrednicii editori o cifră între 270.000 și 300.000 indivizi, dar cred că este încă discutabilă, dacă se confruntă cu datele din arhivele Ministerului de Externe al fostei R.F.G.

În orice caz, cartea datorată colectivului Fl. Dobre, L. Banu, L. Stancu este remarcabilă, aduce lumină asupra unei probleme știute sau nelămurite până acum și, ca atare, trebuie felicități editorii.